

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลในบทนี้ จะได้อธิบายถึงลักษณะของข้อมูลประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

การวิจัยเรื่องบทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ วิจัยโดยการรวบรวมคนควาจากหนังสือ บทความ ระเบียบ คำสั่ง ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่าง ๆ อันถือเป็นส่วนของการบรรยาย และข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ซึ่งประชากรผู้ตอบแบบสอบถามตอบมา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปลัดจังหวัดในภาคใต้
2. กลุ่มหัวหน้าส่วนการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้
3. กลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษา ส่วนอำเภอและกิ่งอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดในภาคใต้

ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากประชากรที่จะให้ข้อมูลในเรื่องนี้มีอยู่จำนวนจำกัด คือ รวมประชากรทั้งสิ้น 141 คน จึงพิจารณาใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรทั้ง 3 กลุ่ม แยกรายละเอียดของกลุ่มประชากรในแต่ละจังหวัด
ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1.

จำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	ปลัดจังหวัด	หัวหน้าส่วนการศึกษา	หัวหน้าหมวดการศึกษา
กระบี่	1	1	6
ชุมพร	1	1	8
ตรัง	1	1	6
นครศรีธรรมราช	1	1	16
นราธิวาส	1	1	10
ปัตตานี	1	1	9
พัทลุง	1	1	5
พังงา	1	1	8
ภูเก็ต	1	1	3
ยะลา	1	1	6
ระนอง	1	1	4
สงขลา	1	1	10
สตูล	1	1	5
สุราษฎร์ธานี	1	1	17
รวม	14	14	113

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้ คือ

1. หนังสือ บทความ ระเบียบคำสั่ง เอกสาร และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
2. แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าส่วนการศึกษาในการบริหารการศึกษา คือ การมีความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการ

เหตุผลที่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจและรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ก็เพราะว่า อุตุมพร ทองอุไทย ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แบบสอบถาม สรุปได้ว่าการใช้แบบสอบถามเป็นการลงทุนน้อยสามารถส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ถึงมือผู้รับแน่นอนทุกแห่ง และจะสะดวกสำหรับการเก็บข้อมูลกับคนจำนวนมาก และยังเป็น การสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งยังสามารถควบคุมให้แบบสอบถามถึงมือผู้รับในเวลาไล่เลี่ยกัน จึงทำให้การตอบได้แสดงถึงความคิดเห็นของสภาวะการณ์ในเวลาใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ผู้ตอบได้ตอบข้อความที่เหมือนกันและแบบฟอร์มเดียวกัน เป็นการควบคุมสภาวะที่คล้ายกัน ง่ายในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล¹

¹ อุตุมพร ทองอุไทย, แบบสอบถามการใช้และการสร้าง, (กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์, 2519), หน้า 2-3.

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักการ ทฤษฎี และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ตลอดจนข้อเขียนและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้บริหาร การศึกษา ระดับต่าง ๆ ได้กำหนดเป็นขอบข่ายของงานแต่ละด้าน ดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์กับชุมชน การให้บริการแก่ชุมชน และการให้ความร่วมมือกับชุมชน
2. การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การสรรหาบุคลากร การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร และการให้ทุนจากงาน
3. การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การวางแผนเพื่อพัฒนางานวิชาการ การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรม การนิเทศการศึกษา และการประสานงานร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. การบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ ได้แก่ งานธุรการ งานสวัสดิการ งบประมาณ การประกวดราคาการจ้างเหมา ทะเบียนประวัติ บัญชี และอื่น ๆ

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ ประสงค์ มากนวล ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเรื่อง บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่พัฒนาแล้ว แต่ได้นำมาแก้ไข ปรับปรุง ในเรื่องเกี่ยวกับคำถามของข้อมูลส่วนตัว ตัวเลือกในการแสดงความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรค และแยกงานแต่ละด้านให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

การมีความสัมพันธ์กับชุมชน	13	ข้อ
การบริหารงานบุคคล	22	ข้อ
การบริหารงานวิชาการ	19	ข้อ
การบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ	11	ข้อ
รวม	65	ข้อ

สำหรับเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงานแต่ละด้าน มีให้กานละ 1 ข้อ เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Opened End) รวม 4 ข้อ ดังนั้น เมื่อรวมแบบสอบถามทั้งหมดแล้วเป็น 69 ข้อ

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนข้อและลักษณะความสำคัญของงานแต่ละประเภทของแบบสอบถาม

ประเภทของงาน	จำนวนข้อ	ร้อยละ
การมีความสัมพันธ์กับชุมชน	13	20.00
การบริหารงานบุคคล	22	33.85
การบริหารงานวิชาการ	19	29.23
การบริหารงานธุรการ การเงิน และ การให้บริการ	11	16.92
รวม	65	100.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากหัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และหนังสือจากอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ถึง ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา ด้วยวิธีการจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือ และแบบสอบถามไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งนำไปและเก็บด้วยตนเอง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จแล้วได้ส่งกลับมายังผู้วิจัยโดยทางไปรษณีย์

ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ประมาณ 1 เดือน แบบสอบถามกลับมาถึงผู้วิจัยจำนวน 122 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.82 ของจำนวนที่ส่งไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

กลุ่มประชากร	แบบสอบถามที่ส่ง	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ปลัดจังหวัด	14	14	100.00
หัวหน้าส่วนการศึกษา	14	14	100.00
หัวหน้าหมวดการศึกษา	113	94	83.19
รวม	141	122	85.82

การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ อายุราชการ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา เวลาการดำรงตำแหน่งในหน้าที่ และการฝึกอบรมพิเศษด้านการบริหาร การศึกษา
2. การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งได้แก่ งานเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์สัมพันธกับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ โดยเสนอการเปรียบเทียบความเห็นของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เป็นตาราง ความถี่ จำนวน หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. แสดงการเปรียบเทียบความเห็นของกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปลัดจังหวัด กลุ่มหัวหน้าส่วนการศึกษา และกลุ่มหัวหน้าหมวดการศึกษา โดยการเปรียบเทียบจากประชากรของแต่ละกลุ่ม ของงานบริหารแต่ละประเภท เพื่อจัดลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนการศึกษา
4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยการทำการร่างคำตอบของ กลุ่มปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษา โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. เปรียบเทียบงานระหว่างกลุ่มว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ของแต่ละข้อโดยใช้สูตร¹

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = มีอันดับเลขคณิต

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนดิบ

N = จำนวนผู้ให้ข้อมูล

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร²

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนดิบทั้งหมด

N = จำนวนผู้ให้ข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517) , หน้า 40.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.